

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Copula coniugalis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Et in foro conscientia consisti potest ex mercibus, vel pecunia antea debita, etiam ubi Bulla recepta est.
 Adde, quod illud de mercibus non videtur contrarium Bullæ, quia venire possunt nomine pecunie: nam ex l. pecunia ff. de verbor. significat. pecunia nomine comprehenduntur æquivalentia Ita Malderus in 2. tractat. 5. cap. 5. dub. 6. & alij contra Filhucium, tomo 2. tractat. 35. parte 2. cap. 3. num. 306. part. 1. tractat. 8. resolutione 44. Et quamuis multi negent quod census constitui possit supra valorem fructuum rei, super quam imponitur, id tamen Sorus de iustis. libro 6. quæst. 5. articulo 1. concedit fieri posse. *Ibidem in fine.*

Et ex Soro, etiam si res minus reddat, quam sit census debitus.
 15 Quod attinet ad pretium census illud est iustum, quod vel taxa constituit, vel consuetudo præscripsit. Ceterum, si à venditore census ultro offeratur vendendus, vilescit, sicut dicunt DD. communiter de mercibus ultrooneis. Et quidem secundum aliquos vilescit pro tertia parte, secundum alios, pro dimidio. Itaque non damnarem eum, qui census quinque vnciarum ultro oblatum emeret vnciis octoginta, stante taxa vel consuetudine quinque pro Centenario. Ita Cruz, par. 1. pr. 3. qu. 6. dub. 2. concl. 3. & alij, p. 1. r. 8. ref. 36.

Census vitalitius est esse ex Filhucio tom. 2. r. 37. c. 2. num. 34.
 16 Census vitalitius videtur licitus quia exitus vitæ est incertus, & æquum estimatur esse periculum amittendi, & spes lucrandi. par. 7. tract. 9. resolutione 70.

CONTUMELIA

Contumelia quid?
 1 Contumelia propriè est inhonoratio alicuius per verba, aut signa denotantia malum culpæ, ut si cui dicatur, *fur, mendax, &c.* Latèr idem est, quod conuicium, & significat etiam obiectionem mali pænæ, ut cæcitatæ, stultitiæ, barbarum illegitimum, &c. Est peccatum ex suo genere mortale, si non excusatur indeliberatio, paruitas materiæ, aut modus obiciendi, ut per ludum, aut correctionem. Sunt autem omnes contumeliæ eiusdem speciei, & in Confessione non ne-

cessariò distinguendæ, ut dictum est V. Circumstantia numero 32.

2 Contumeliosum non licet occidere. Vide V. Occidere, numero 26. quamuis falsum, vel occultum crimen obicitenti, liceat respondere, Mentiris, ut dictum est, V. Compensare, numero 4. v

COPULA Coniugalis.

1 Copula coniugalis fieri debet in vase naturali; nam in præpostero etiam incipere, peccatum est. Ita Bonacina de matrim. quæstion. 4. punct. 11. in vase naturali. numero 12. contra Nauarrum, de pœnitentiæ concl. 7. part. 2. tractat. 17. resolutione 37. §. Ad secundum. Immo nec licitum est perficere verenda in vase prohibito. Pontius lib. 10. cap. 11. numer. 5. contra Sanchez, tom. 3. lib. 9. de matrim. disput. 17. r. 5. par. 3. tract. 4. resol. 104.

2 Sed variare situm in copula, ex suo genere est solum veniale, etiam si propterea aliqua feminis pars elaboratur, quia medici docent, non totum semen conservari à matrice. Immo etiam si eo concumbendi modo non ita certa speretur generatio, quia coniuges non tenentur ad generationem certiorè, sed solum convenientem modum adhibere. Ita Pontius, ubi supra num. 3. par. 2. tract. 15. resol. 64. §. & recitantur in par. 3. tract. 4. resol. 204. §. Notandum, & quoad primum etiam, in par. 1. tract. 7. resolutione 39. Si autem coniuges voluntariè foras semen emittant, peccant mortaliter. Dixi, voluntariè, nam non notat Pontius ubi supra id aliquando contingere posse absque culpa, ut si vir calidus, dum congregari conatur, semen extrà emittit, illa enim festinatio naturæ est, non voluntatis p. 3. cit. §. Addit.

3 Ceterum probabile est, coniugem non teneri expectare seminationem alterius, etiam si possit, nam aliqui docent, semen mulieris nec actiue, nec necessarid ad generationem concurrere. Ita Sanchez ubi supra numero 9. (Ex quo

Et an iustificet homicidium

Copula cõplenda, & imitanda in vase naturali.

Quamuis non totum semen retineatur. Sed si foras illud voluntariè emittant, mortale est.

At coniux nõ sanetur expectare seminationem alterius.

Hh 3

etiam

putant, uxorē posse manere frigidam, & ueneri non cooperari.

etiam principio docuit Præpositus, in 3. parte quæstion. 6. disputatione 4. numero 35. Vxorē parum ueneream, in reddendo debito posse mentem aliō diuertere, & remanere frigidam: nam hoc sufficit ad generationem; alioqui sterilis non posset parere, & reddere debitum viro suo. parte 5. tractat. 14. resolutione 37.) Potest uero coniux post emissionem seminis coitum continuare, ut alter semen emittat, secundum Pontium, num. 5. parte 3. tract. 4. resol. 104. §. Notandum, in fine. At ubi vir membrum extrahit, non licet amplius uxorē se ad semen emittendum manibus adiunare. Vide V. Tacit. num. 4. par. 10. tract. 13. resol. 42. nec posse virum suis manibus præstare in pudendis suæ uxoris docent Dian. & alij.

Accedere ad uxorem grauidam, non est peccatum.

4 Accedere ad uxorem grauidam, nullum peccatum est. Ita Coninch. disputatione 34. dub. 9. concl. 4. contra Pontium cap. 14. numer. 7. qui, secluso periculo incontinentiæ, putat esse veniale. Resolut. 203. cit. in fine. Ad menstruatam accedere, non est mortale. Imò Sanchez, disp. 21. n. 2. probabiliter putat, nullum esse peccatum. Ibid. §. Nota

Ad menstruatam, non est mortale. Copula fieri potest ob voluptatē. Ob seruandā ualitudinem.

5 * Finis primarius copulæ est propagatio speciei. Sunt autem alij fines secundarij, ut conseruatio indiuidui, & sedatio concupiscentiæ: unde probabiliter est coniuges coeuntes captandæ voluptatis causa, nec uenialiter peccare, ut docuit Sanchez. disputat. 29. quæst. 3. Ita Pontius, libr. 1. cap. 21. num. 6. 13. p. 3. tr. 4. resol. 216. Idem dicit, si id faciant ad conseruandam ualitudinem. Ità Sà V. debitum, nu. 5. Eriam, quando non deessent alia remedia, contra Henriquez, lib. 11. cap. 15. numero 5. par. 3. tract. 4. resol. 218. Idemque, si id faciant uitandæ fornicationis causa, ut docet Durandus in 4. dist. 31. q. 4. contra D. Thomam ibid. ar. 2. ad 4. Idque contra Sanchez, disp. 9. n. 4. etiam si aliis remedijs concupiscentia sedari posset. Nam oppositum nimis graue onus esset statui maritali. Ita Layman, libro 5. tract. 10. par. 2. cap. 4. n. 1. par. 3. tr. 4. ref. 219.

Et ne saluti

6 Coniuges de communi consensu

copulam inchoantes & abruptas, ne noceat saluti, non peccant mortaliter. Ita Paludanus in 4. dist. 31. quæst. 3. art. 2. cas. 5. par. 3. tract. 4. resol. 204. §. Nota, & resol. 227. Immo nec uenialiter, si neuter seminet, & absit periculum seminationis extra uas. Ita Sanchez tomo 3. libro 9. disputatione 19. numero 3. resol. 227. cit. §. Difficultas. † Quamuis postea tr. 6. ref. 95. probabiliter putet, id esse mortale †.

7 Vxor statim mingens post copulam, ut semen eiiciat, ut non concipiat, per se non peccat mortaliter, secundum Beliochium de cas. refer. par. 2. quæst. 4. numero 365. quia matrix habet vim attractiuam, & retentiuam seminis, unde ipsa frustra laborat. At ex conscientia erronea si existimat, sic impeditam iri generationem, proculdubio peccat mortaliter par. 3. tr. 5. resol. 15.

8 Coniuges in loco sacro conclusi (* per locum sacrum intellige solū copulæ Ecclesiæ, ut dictum est V. Circumstantia, numero 42. *) si ibi maneant per longum tempus (quod Sanchez disputatione 25. numero 12. existimat esse mensurabilem: Lessius libr. 4. cap. 3. dub. 12. numero 86. semimensem. Fagundez pr. 2. libr. 4. cap. 4. numero 21. decem dies: ego uero cum Suarez, in 3. p. quæst. 83. art. 3. disputatione 81. sect. 4. quatuor, vel quinque) copulam habentes, non peccant. Immo probabiliter est, quod docuit Pontius libro 10. caput 10. numero 15. copulam coniugalem occultam in Ecclesia, non esse sacrilegium. Eriam si in ea coniuges non sint conclusi p. 1. tr. 7. ref. 19.

C O P U L A Coniugalis.

9 Excitare duos amentes ad copulam coniugalem est peccatum graue, quando ab amentē peritur debitum à sano non tenetur reddere, dummodo non adsit periculum polluendi se, vel accedendi ad alienam, si uir esset sanus non debet reddere uxori amenti, sed

noceat, ad rûpi potest.

Et ab uxore semen emitti absque peccato, si conscientia erronea non laborat.

Et coniuges in loco sacro conclusi per 4. dies, possunt coire sine peccato.

Excitare amentes ad copulam coniugalem est peccatum graue.

con-

Si abest peccatiu pollutionis. Vir janus non debet redire a menti cum ira.
 è contra Ochagauia *part. 10. tractat. 13. resolutione 41.* & eadem est ratio de furioso, & ebrio, *Eagund. ibid. tract. 14. resol. 55 §. Sed hic obiter p. 10. tr. 13. resol. 42.* & licitum est copulam non absolueredummodo non sit periculum pollutionis alterius coniugis, & vxor inchoauit & copula contenta sit. *ibid. tr. 14. res. 55.* fœmina se inuertens post copulã, vt semen emittat facit ex natura sua peccatũ mort. *Leand. ib. §. Sed hic obiter, alter coniux potest semen emittere non expectato alio, sed nõ potest postea tangere verendã fœmiã: vt ipsa perficiat, nec vice versa. ibid. tractat. 13. resol. 42.*

Peccat mulier mittẽdo semen. Non potest tangere vxorẽ nec contrã Tenetur ex peccato bimestre. Sponsus tenetur expectare bimestre.
 10 Coniux vouens religionem tenetur expectare bimestre completo iuxta dies currentes mensium, & non reddere debitum nisi elapso termino. *Sanchez, & alij. par. 10. tr. 14. res. 22.* & si mulier 12. annorum ingreditur Religionem infra bimestre tenetur Sponsus expectare vsque ad 10. annum, & si ingreditur Religionem S. Francisci de Paula vsque ad 18. *Basilius Pontius ibid. tr. 14. res. 22.*

CORRECTIO.

Correctio 1 quod duplex. Iudicialis. Fraternalis. quid.
 Correctio duplex est; iudicialis, & fraternalis. Illa est, quæ prouenit à potestate publica in ordine ad bonum commune, & est propriè actus Iustitiæ vindicatiuæ. Fraternalis uero fieri potest à priuata auctoritate, & ordinatur ad bonum eius, qui corripitur, & propriè, & per se respicit bonum ipsius delinquentis, cuius spirituali necessitati per hanc correctionem subuenitur, & de hac hic sermo, quam quoque esse actum virtutis nemo Catholicorum dubitat. *par. 7. tract. 3. resol. 1.*

Est actus virtutis. Et ad quã virtutem spectat.
 2 Dubium quidem est, ad quam virtutem spectet, hæc correctio, de quo susè Caspensis in *curso Theolog. tom. 2. tract. 17. disp. 6. sect. 1. num. 2.* Illud uero certum, & omnino indubitatum, ad satisfactionem huius præcepti non requiri necessario correctionem fieri ex

hoc, vel illo motiuo charitatis, vel misericordiz. Imò etiam si ex malo motiuo id facias, satis facere potes præcepto correctionis *ibid. res. 2.*

3 Correctio fraternalis nobis præcipitur, à Domino Matth. 18. illis verbis. *Si peccauerit in te frater tuus, &c.* quæ quidem uerba secundum Menesiam in 2. 2. *disp. 163. sect. 5. §. 207.* ubi citat aliquos Commentatores, & Doctores, non continent præceptum, sed consilium, & Suarez *lib. 10. cap. 7. numer. 13.* quamuis teneat, correctionem esse de iure naturæ, fateatur tamen ex his uerbis non facile colligi. Sed continere præceptum tenet D. Thomas 1. 2. *quæst. 13. art. 7.* & DD. communiter, quibus subscribimus, & uidetur quoque communis SS. PP. Augustini *term. 16.* de uerbis Domini. Chrysostr. *homil. 62.* Greg. *lib. 4. regist. epistol. 56.* & aliorum. *p. 3. tract. 13. res. 42. & par. 7. tract. 3. resol. 3.*

Correctio præscripta Mat. 18. obligat sub præcepto.

4 Et per se loquendo obligat sub mortali: ex Valentia *tom. 3. disputatione 3. quæst. 10. punct. 2.* Sicut enim præceptum elemosinæ obligat sub mortali, quatenus proximus est in extrema, uel graui necessitate, ita similiter sub mortali tenetur ei per correctionem subuenire, si est in graui necessitate spirituali. *par. 7. tr. 3. resol. 4.*

Et sub mortali.

5 Cæterum hoc præceptum Correctionis cum sit affirmatiuum, non obligat pro semper, sed ad inducendam obligationem sub mortali, requirit multas circumstantias, quæ raro concurrunt, de quibus infra n. 19.

Cum quibusdam tamen conditionibus.

AD CORRECTIONEM
 Quam teneantur, & quam non.

PRImò igitur, peccatum mortale proximi, uel graue illius periculum debet esse moraliter certum. In dubio enim persona priuata non tenetur corrigere, nec indagare, & inquirere aliorum peccata, ad eum finem ut corripiat; nisi in casu hæresis, aut alterius criminis ualde perniciosi. *Reipubl. aug.*